

מפתחות ענינים - אות צ'

צדיק

בענין אם מדריגת צדיק היא גדולה ממדריגת ישר, או האם מדריגת ישר היא גדולה ממדריגת צדיק, וההבדל ביניהן.

אבות: של"ט.

חומש" פר' שלח, ועבדי כלב עקב היתה רוח אחרת עמו וימלא אחרי וגו' (י"ד, כ"ד) (קטע "והנה בדברינו ה"ל נקטנו").

תפילה: כ'.

ש"אע"פ ש"אשריהם לצדיקים שמגיע להם כמעשה הרשעים בעוה"ז" (הוריות דף י' ע"ב) אבל אין נכון לצפות לזה כיעקב שביקש לישב בשלוה, ומש"ה קפצה על יעקב רוגזו של יוסף.

הוריות: קכ"ב.

חומש: פר' וישב, וישב יעקב וגו' (ל"ז, א') [א].

שהקב"ה עושה "כסברת" הצדיקים.

ב"ק א': תקצ"ט*.

חומש: פר' תולדות, בעבור תברכך נפשי (כ"ז, ד') בתחילתו (קטע "ב").

שאם אינו צדיק בכל עניניו, יכול לקרות שינוק הוא או זרעו אפילו מחפץ שנצטער בו כדי לקיים מצות.

ב"ק א': תקצ"ט*.

"כל המוסר עצמו למות על דברי תורה אין אומרים דבר הלכה משמו" (ב"ק דף ס' ע"א): ביאורו של המהרש"א, והדרך דהיינו משום שזכה להיות צדיק נסתר.

ב"ק א': תשמ"ג.

אבות: שפ"ד.

בענין שצדיק נתפס בעון הדור.

חומש: פר' ויגש, ויגש אליו יהודה (מ"ד, י"ח).

בענין שהקב"ה מדקדק עם צדיקים כחוט השערה, ומתנהג עמהם במדת הדין.

חומש: פר' שמיני, בקרבי אקדש

(י', ג').

בענין שהקב"ה משלים שנותיהם של צדיקים מיום ליום ומחודש לחודש - מה היא הכוונה במיום ליום.

סימנים בענינים שונים: "סוטה"

כ"א.

צדקה

בענין מה שעוסק במצות פטור מצדקה, עי' בערך קיום מצות - עוסק במצוה פטור מן המצוה.

בענין הבעיא בגמ' אם יש יד לצדקה או אין יד לצדקה, עי' בערך ידות - יד לצדקה.

א. גדרי המצוה והלאו

ב. שיעור הנתינה

ג. גביית צדקה

ד. סוגים שונים של עניים

ה. גבאי צדקה, ויד עניים

ו. הנודר לצדקה

א. גדרי המצוה והלאו

שיטת הרמב"ם ש"לא תאמץ ולא תקפוץ" קאי רק על היכא שעני ביקש צדקה והוא מסרב מלתת, אבל אם סתם אינו נותן מעצמו צדקה אינו עובר על לאו אלא רק על עשה.

שבועות: נ"ה* סק"ו.

הסברא ש"לא תאמץ ולא תקפוץ" קאי רק על היכא שאינו נותן משום אימוץ הלב.

ב"ב א': קי"ז (קטע ראשון).

חומש: פר' ראה, לא תאמץ את לבבך ולא תקפץ את ירך וגו' (ט"ו, ז') (קטע "ולכאורה" ולהלן שם).

דברי הרמב"ם שמונה לא תאמץ ולא תקפוץ ללאו אחד, והספר חרדים שסובר שהם שני לאוין עם שני גדרים.

ב"ב א': קי"ז (קטע "ועוד").

חומש: פר' ראה, לא תאמץ את

לבבך ולא תקפץ את ירך וגו' (ט"ו,
ז') (קטע "ועוד").

דברי הקו"ש שהלאו של לא תקפץ הוא
על זה שאינו מקיים את העשה של נתינת
צדקה ואינו לאו על עצם העובדא שנמנע
מלתת צדקה.

קידושין ב': ת"ב.

ב"ב א': קי"ז (קטע "ועכ"פ"
וקטע "ודע").

חומש: פר' ראה, לא תאמן את
לבבך ולא תקפץ את ירך וגו' (ט"ו,
ז') (קטע "ועכ"פ") (דברי הקו"ש).

בענין שהחיוב של צדקה הוא חיוב מצוה
כלפי שמיא ולא חוב ממוני להעני.

כתובות א': שפ"ט סק"א (קטע
גם י"ל שהחיוב").

כתובות ב': רי"ז סק"א (קטע
"א"), שע"ב (קטע "מיהו י"ל
שלעולם"), תקל"ה.

נדרים: פרק אין בין המודר ז'
סק"א (קטע אחרון).

קידושין ב': ת"י (קטע "מיהו יש
לעיין").

ב"ק א': תרצ"ז סק"ג (קטע גם
י"ל דס"ל").

סנהדרין: ס"ג.

מכות: נ"ז.

חומש: פר' ראה, פתח תפתח את
ידך לו (ט"ו, ח') [א].

שיטות הראשונים והאחרונים בספק צדקה:
בענין אם צריכים להחמיר כמו באיסורים
או האם אזלינן לקולא לנתבע כמו בממון,
וכן לענין אם ע"א נאמן כמו באיסורין או
האם אינו נאמן כמו שאינו נאמן בממון.

כתובות ב': רי"ז (קטע "א").

נדרים: פרק כל כנויי פ"ו.

חומש: פר' ראה, פתח תפתח את
ידך לו (ט"ו, ח') [א].

הדרך שאין מברכין על צדקה מפני שתלוי
ברצון העני ואולי לא יקבל.

כתובות א': קל"ב סק"ט.

קידושין ג': ג' סק"ח.

חומש: פר' כי תצא, כי יקח איש
אשה (כ"ד, א') סק"ט.

שלא נגמר דינו של סדום אלא על שמנעו
עצמם מן הצדקה.

אבות: רצ"ו.

גדר חדש במצות צדקה..

שבועות: ס"ט (קטע "ואולי יש
ליישב").

ב. שיעור הנתינה

בענין השיעור של חומש.

ב"ק א': קמ"ט.

ב"ב א': קכ"א.

אבות: כ"ג סק"ג.

בענין מעלת המפור צדקה להרבה עניים על
ידי הרבה מעשים של נתינה (ועי"ז
מתעוררת נפשו פעמים רבות) ואינו נותן
הכל במעשה אחד.

אבות: קס"ח.

חומש: פר' ראה, פתח תפתח את
ידך לו (ט"ו, ח') [ב].

שהנותן מאה פרוטות לצדקה בבת אחת
קיים מאה מצות אע"פ שעשה רק מעשה
אחד.

אבות: קס"ח (קטע "והנה
שמעתי").

חומש: פר' ראה, פתח תפתח את
ידך לו (ט"ו, ח') [ב] (קטע "והנה
שמעתי").

חילוקי דינים בענין כמה נותנים לעני שאין
לו מאתים זוז.

ב"ק א': ק"י.

בענין היכא שאין להעני די מחסורו, האם
אפשר לתת לו ממעות צדקה גם יותר מכדי
מחסורו כמו היכא שאין לו ר' זוז דאפשר
לתת לו יותר מר' זוז.

אבות: ש"ה.

ג. גביית צדקה

השיטות בענין אם יורדים לנכסי אדם כדי
להוציא ממנו צדקה.

קידושין ב': ר"ה.

בענין אם יש מצות צדקה לתת צדקה לעבד כנעני.

גיטין: פרק המביא גט שנ"ו, שס"א, שע"ד.

ב"ק ב': ר"ה.

אבות: כ"ו סק"א.

שאינ מצות צדקה לתת צדקה לגוי.

גיטין: פרק המביא גט שנ"ו, שע"ד (קטע "ועל כל פנים כעין דברי תוס" וקטע "ובחידושי").

ב"ק ב': ר"ה בההערה.

אבות: כ"ו סק"א (קטע "ועל כל פנים כעין דברי תוס" וקטע "שו"ר בחידושי").

בענין "מפרנסים עניי נכרים עם עניי ישראל וכו' מפני דרכי שלום".

אבות: רכ"ו (קטע "שוב ראיתי").

בענין אם יש מצוה לתת צדקה לעם הארץ.

ב"ק א': רמ"ב.

ב"ב א': קט"ז*, קי"ט סק"ב.

אבות: ק"צ (קטע "והנה עיין ברמב"ם" ובההערות על הקטע הנ"ל).

בענין אם מקבלים שכר בשביל נתינת צדקה לעבריינ במזיד לתיאבון על אחת מכל מצות האמורות בתורה.

ב"ק א': רמ"ב.

ב"ב א': קי"ט סק"ב.

ה. גבאי צדקה, ויד עניים

שגבאי צדקה פועל מדין אפוטרופוס, ושאפוטרופוס עדיף מסתם שליח, והרי הוא כבעלים ממש.

ב"ק א': תנ"ט.

בענין אם כדי להחשב "יד עניים" צריך להיות דוקא גבאי צדקה, או האם ה"ה לכל דיין קבוע או טובי העיר.

ב"ק א': תנ"ט.

שהחויב להחיות ישראל (פי' לפרנסו) הוא על ב"ד.

כתובות א': שפ"ט סק"א (קטע "מיהו צ"ע"), שצ"ב.

השיטה שבצדקה לא אמריןן שיעבודא דרבי נתן, וממילא אין הבעל הבית נותן את הצדקה להבעל חוב של העני.

קידושין ב': ר"ד סק"ג (קטע "עוד כתב הש"ך").

השיטה שהמלוה של העני אינו יכול לגבות מהעני את הצדקה אפילו אחרי שכבר הגיעה ליד העני.

קידושין ב': ר"ד סק"ג (קטע "אחרון").

בענין מי שאינו רוצה להשתתף במצות צדקה כי יש אחרים שיתנו, והוא רוצה לתת רק לעני שאין לו אחרים שיפרנסו אותו.

אבות: ש"ה.

בענין אם מהני מה שעני תופס צדקה מבעל הבית.

ב"ק ב': נ"ב.

ד. סוגים שונים של עניים

שטוב להקדים עני לוי לעני ישראל לענין נתינת צדקה כמו בקריאת התורה.

הוריות: קנ"א (קטע "ה" ולהלן (ש).

בענין היכא שאין להאב, דחייב הבן לתת להאב משלו אפילו למ"ד שכיבוד אב הוא רק משל אב, האם זה משום החיוב של צדקה או האם זה משום החיוב של כיבוד אב.

קידושין ב': שע"ז - ש"פ, שפ"ז.

דעות הפוסקים שאפילו אם החיוב הוא משום צדקה אבל הרי הוא צריך להקדים אביו לשאר עניים, וכן לתת לו הכל אע"פ שבעלמא עדיף לפזר בין כמה עניים.

קידושין ב': שפ"ז (קטע "והנה בהציר").

אבות: קס"ח (קטע "ובשו"ת").

עי' בערך כיבוד אב ואם - משל אב או משל בן, שכתבנו עוד פרטים בענין חיובו של הבן היכא שאין להאב.

בענין העדיפות להעסיק עניים ולא עבדים.

אבות: כ"ו סק"א.

חומש: פר' נח, ארור כנען עבד עבדים יהי' לאחיו (ט', כ"ה).

ו. הנודר לצדקה

דברי הרמב"ם ור"ת והרא"ש שקבלה לתת צדקה הרי היא בגדר נדר.

נדרים: פרק כל כנויי פ"ג.

בענין שאם קיבל רק בלבו בלי להוציא בשפתיו הרי זה נדר.

נדרים: פרק כל כנויי פ"ג.

בענין האומר הרי מעות אלו לצדקה, האם הם נעשים ממון עניים, או האם אמירה מהני להקנות רק להקדש, וממילא בהציוור הנ"ל יש רק נדר לתתם לעניים.

נדרים: פרק כל כנויי ע"ט, פ"ג,

פ"ו סק"א, פרק ארבעה נדרים – הסוגיא של בר פדא ד'.

ג' ביאורי הראשונים במימרא דרבא שבצדקה עובר על בל תאחר לאלתר.

נדרים: פרק כל כנויי מ"ג (קטע "גם י"ל עוד").

בענין דברי הספרי שאם איבד סלע, ומצא אותו עני, ונתפרנס ממנו, הרי המאבד מקבל על זה שכו.

ע"ז: י"ב (קטע "וכן מבואר").

חומש: פ' ויחי, ואתם חשבתם עלי רעה וגו' (נ', כ') [א] (קטע "וכן מבואר").

ציבור

בענין דיני קרבן ציבור, ע"י בערך קרבן חטאת יחיד – חטאות המתות.

בענין אם ציבור יכול להתפלל תפילת נדבה, ע"י בערך תפילה.

א. כללי

ב. פורש מן הציבור

א. כללי

שציבור אינו בגדר שותפות של הרבה יחידים, אלא הרי זה מין גוף חדש ולא שותפות.

ב"מ: פרק שנים אוחזין ל"ד (קטע "ומצאתי").

דברי הפוסקים שהסיקו דלא כהירושלמי שסובר שאדם צריך להכניס את עצמו לספק

סכנה כדי להציל את חבריו, ובענין אם שונה בזה הצלת יחיד מהצלת ציבור.

אבות: ע"ד (קטע "ועיין עוד בחו"מ" ולהלן שם).

בענין העוסק בצרכי ציבור.

אבות: ע"א, ע"ב.

בענין שעוסק בצרכי ציבור נחשב עוסק במצוה ופטור מן המצוה.

סנהדרין: פ"ה סק"ב.

אבות: ע"א.

דברי הרמב"ן שציבור יכולים לנדב קרבן.

הוריות: קנ"ו (קטע בראשון).

בענין מלך וציבור מי עדיף.

ע"ז: י"א.

הוריות: קנ"ו.

בענין אין מיתה בציבור.

הוריות: כ"ב.

שאדם צריך גם את הכח לתפקד לבד, וגם את הכח לתפקד בתור חלק מהציבור.

חומש: פ' תצוה, אבני זכרן (כ"ח, י"ב).

ב. פורש מן הציבור

בענין אל תפרוש מן הציבור.

אבות: ע"ג - ע"ה.

"אם אין דרכיהם מקולקלים כל כך אין לפרוש מהם" (מגן אבות).

אבות: ל"ד סק"א בההערה, סק"ב בההערה.

בענין היכא שפורש מן הציבור כדי להתחבר לציבור אחר.

אבות: ל"ד סק"ב בההערה.

בענין אם יש להפורש מן הציבור חלק לעוה"ב.

סנהדרין: שנ"ד (קטע "עוד צ"ע") ובההערה השני' שם.

אבות: ע"ג, קמ"ד (קטע "עוד צ"ע") ובההערה השני' שם.

ציץ

בענין הפתיל תכלת, וכן ביאורים ב"כיפה של צמר היתה מונחת בראש של כהן גדול ועלי' ציץ נתון" (חולין דף קל"ח ע"א).

זבחים ב': ר"ג.

ז. כלאים בציצית

א. מעלות מצות ציצית

בענין "תכלת דומה לים, וים דומה לרקיע, ורקיע דומה לכסא הכבוד".

חומש: פ'ר' שלח, ועשו להם ציצת (ט"ו, ל"ח) [א].

הגמ' בנדרים דף כ"ה ע"א ששקולה מצות ציצית כנגד כל המצות, והגמ' במנחות דף מ"ג ע"א שכל הזהיר במצות ציצית זוכה ומקבל פני שכינה, והספרי בפר' שלח שכל המקיים מצות ציצית כאילו קיים כל המצות.

חומש: פ'ר' שלח, ועשו להם ציצת: והי' לכם לציצת (במדבר ט"ו, ל"ח) - ל"ט) [א].

דברי הריטב"א שמה שציצית שקולה כנגד כל המצות לא חשיב חומרא כי אין אתה יודע מתן שכון של מצות.

אבות: נ"ט סק"א (קטע אחרון).

דברי האברבנאל ש"לדורותם" בא לרבות שאפילו כשאין הדרך ללבוש בגדים שיש בהם ד' כנפות בכל זאת יקפידו ללבוש בגד כזה כדי לקיים מצות ציצית.

יבמות א': פ"ו (קטע אחרון), קט"ז (קטע אחרון).

יבמות ג': קט"ז (קטע אחרון).

חומש: פ'ר' שלח, ועשו להם ציצת (ט"ו, ל"ח) [ב] (קטע אחרון).

הגמ' במנחות שציצית היא מצוה קלה, ופירש"י עשה בעלמא.

ע"ז: כ"ג.

אבות: נ"ט סק"א (קטע "ובמנחות").

ב. מהות המצוה

בענין אם היסוד של מצות ציצית הוא מצות הטלת ציצית אחרי שהוא לבוש בהטלית, (ולפ"ז הרי זה מצוה חיובית), ואולי כבר בשעה שהוא מתלבש בזה, ואם אינו עושה כן הרי זה נקרא שהוא עובר

המחלוקת אם ציץ מרצה רק בהיותו על מצחו של הכהן גדול, ובענין אם המ"ד שסובר שמרצה רק כשהוא על מצחו סובר שצריכים כל השמונה בגדים.

זבחים ב': ק"ס סק"א (קטע "והבית הלוי").

חומש: פ'ר' תצוה, ועשית בגדי קדש לאהרן אחיך לכבוד ולתפארת (כ"ח, ב') סק"א (קטע "והבית הלוי").

המחלוקת בין תוס' והרמב"ם בענין אם טומאה דחוי' בציבור הרי זה רק בצירוף ריצוי ציץ.

זבחים ב': צ"ז, תמ"ג.

דברי הירושלמי שציץ מרצה רק אם נטמא הדם אחרי קבלה.

זבחים ב': י"ב.

מנחות: פ"ה.

בענין אם ציץ מרצה על טומאת ידים.

זבחים ב': ש"ז.

בענין ציץ מרצה על האכילות.

זבחים ג': ק"נ, קנ"א.

בענין אם ציץ מרצה על האכילות ויכולים גם לאכול את הבשר אם הבשר לא נטמא.

זבחים ב': צ"ז.

דברי הלח"מ שבקרבנות ציבור ציץ מרצה על בשר הנאכל שנטמא.

זבחים ב': ש"ז (קטע אחרון).

ציצית

בענין הברכה, עי' בערך ברכות - ברכות המצות.

בענין תכלת בזמן הזה, עי' בערך ספקות.

א. מעלות מצות ציצית

ב. מהות המצוה

ג. דיני החוטים

ד. תכלת ולבן

ה. דיני הטלית

ו. דיני הלבישה

הטלית א"נ מה שהטלית קשורה להציצית, היא חלק מהמצוה, וגם הטלית נחשבת חלק מהחפצא של מצוה.

יבמות א': ס"ה.

כתובות ב': תקכ"ד.

חומש: פר' שלח, ועשו להם ציצת (ט"ו, ל"ח) [ג].

בענין אם גם טלית נאה נחשב הידור בהמצוה, או האם רק ציצית נאין.

יבמות א': ס"ה (קטע "וע"ע בשבת").

חומש: פר' שלח, ועשו להם ציצת (ט"ו, ל"ח) [ג] (קטע "וע"ע בשבת").

ג. דיני החוטים

פירושים שונים בדברי הרמב"ם שאין לחוטי הענף מנין מן התורה.

יבמות א': פ"ה.

חומש: פר' שלח, ועשו להם ציצת (ט"ו, ל"ח) [ו].

שאם חוטי ציצית נעשו לשמה אי אפשר לבטל את הלשמה אפילו אם עוד לא תלה אותם.

גיטין: פרק השולח נ"ו.

בענין חוטי תכלת שצבען לשמן ושלא לשמן.

זבחים א': מ"ד סק"א (קטע "וע"י בתוס").

מנחות: ט"ו סק"א (קטע "וע"י בתוס").

הסברא שהתלי' על הכנף היא תחילת הקשירה..

מנחות: ציצית, ג' (קטע "וע"י בקר"א").

דברי החזו"א שמה שצריכים שהחור יהי מרוחק משפת הבגד הרי זה קאי רק על שעת התלי', אבל אם נקרע אחרי התלי' לית לן בה אפילו אם עוד לא קשר.

מנחות: ציצית, ג' (קטע "והנה החזו"א").

בענין היכא שהוסיף חוטיין, האם הציצית

בשוא"ת, או האם יסוד המצוה הוא לעשות מעשה לבישה עם טלית מצויצת (אם הוא רוצה ללבוש את הטלית אשר לפ"ז הרי זה מצוה קיומית) (וגם אחרי שהוא לבוש יש כאן מעשה לבישה מתמשך), ואם הוא בלי ציצית הרי זה נקרא שהוא עובר בקום ועשה, או האם גם לפי הדרך הזה הרי זה נקרא שהוא עובר רק בשוא"ת כי זה נקרא שהוא ישב ולא עשה מעשה לבישה כהוגן.

יבמות א': פ"ו, צ"ב (קטע "איברא"), קפ"א.

יבמות ג': קט"ו, קט"ז.

שבועות: נ"ה* סק"א (קטע "ואין להקשות").

חומש: פר' תצוה, "עוד בענין מצוה בגדי כהונה" (קטע "איברא"). פר' שלח, ועשו להם ציצת (ט"ו, ל"ח) [ב].

בענין אם המגלה בשבת שציציותיו פסולות חייב לפשוט את הטלית (שהרי אי אפשר לתקנו בשבת).

יבמות א': פ"ו (קטע "והנה הב"י" ולהלן שם).

יבמות ג': קט"ז (קטע "והנה הב"י" ולהלן שם).

חומש: פר' שלח, ועשו להם ציצת (ט"ו, ל"ח) [ב] (קטע "והנה הב"י" ולהלן שם).

הקושיא איך שייך לומר בכלאים בציצית עדל"ת הלא המצוה של ציצית היא רק בהחוטין ואילו האיסור של כלאים כולל גם את הטלית.

יבמות א': ס"ה (קטע "ובחידושי הגרש"ש" ולהלן שם), ס"ז סק"ג (קטע "והנה עי' בהגרש"ש").

כתובות ב': תקכ"ה סק"ד סק"ה.

חומש: פר' שלח, ועשו להם ציצת (ט"ו, ל"ח) [ג] (קטע "ובחידושי הגרש"ש" ולהלן שם).

בענין אם מצות ציצית היא רק ללבוש את הציצית א"נ להטיל את הציצית על הטלית (עי' לעיל בסמוך כאן), או האם גם לבישת

גודלין, ושהפתיל צריך להיות באורך ד'
גודלין, ושיטת ר"ת שהגדיל ארבע והפתיל
שמונה, ודברי הרמב"ם שהגדיל והפתיל
יחד הם ארבע.

מנחות: ציצית, י"א (קטע)
"ועכ"פ".

ד. תכלת ולבן

שיטות הראשונים כמה חוטי תכלת מטילין.

מנחות: ציצית, ב'.

בענין מה הוא ההיתר ללבוש ציצית עם רק
חוטי לבן בלי תכלת, הלא הוא עובר על
המצוה של תכלת.

יבמות א': פ"ו (קטע) "עוד כתב
השאגת ארי"ו).

יבמות ג': קט"ז (קטע) "ועוד כתב
השאגת ארי"ו).

חומש: פר' שלח, ועשו להם ציצת
(ט"ו, ל"ח) [ב] (קטע) "עוד כתב
השאגת ארי"ו).

בענין אם הם שתי מצות או מצוה אחת.

מנחות: ציצית, א'.

חומש: פר' שלח, ונתנו על ציצת
הכנף פתיל תכלת (ט"ו, ל"ח).

הדרך שתכלת ולבן אינם שתי מצות אלא
הרי הם בגדר לכתחילה ובדיעבד,
דלכתחילה צריכים גם תכלת ובדיעבד אינה
מעכבת.

יבמות א': פ"ו (קטע) "עוד כתב
השאגת ארי"ו).

יבמות ג': קט"ז (קטע) "עוד כתב
השאגת ארי"ו).

חומש: פר' שלח, ועשו להם ציצת
(ט"ו, ל"ח) [ב] (קטע) "עוד כתב
השאגת ארי"ו).

המחלוקת בין רבי וחכמים בענין אם תכלת
ולבן מעכבין זה את זה (רבי) או לא
(חכמים).

מנחות: ציצית, א'.

חומש: פר' שלח, ונתנו על ציצת
הכנף פתיל תכלת (ט"ו, ל"ח).

פסולים משום שעבר על כל תוסף, או
האם משום שהחוטין הנוספים הם חציצה
בתוך הקשר.

מנחות: ציצית ד'.

שלש השיטות בתוס' במנחות דף ל"ח ע"ב
בענין השיעור של גרדומין.

מנחות: ציצית ה'.

שיטת הרמב"ם בגרדומין.

מנחות: ציצית ו'.

עוד בענין גרדומין,

מנחות: ציצית ח'.

בענין ציורים שונים של תעשה ולא מן
העשוי בחוטי ציצית היכא שאחרי עשיית
הגדיל והפתיל נפסלו ושוב נתכשרו.

מנחות: ציצית ח'.

שאלת הגמ' בענין מה שצריכים
שבגרדומין צריכים שישאר כדי לעונבן, אם
הכוונה היא שישאר "כדי לענבן כולהו
בהדי או דילמא כל חד וחד לחודי".

מנחות: ציצית ט'.

בענין שלישי גדיל ושני שלישי פתיל -
משמעות דברי רש"י שאינו משום הדין
הכללי של הידור מצוה, אלא הוא דין
מיוחד במצות ציצית.

מנחות: ציצית, י"א (קטע ראשון
ולהלן שם).

בענין שלישי גדיל ושני שלישי פתיל -
מחלוקת הרמ"א והמהרש"ל אם רשאי
להאריך את הפתיל יותר מן השיעור, בלי
להאריך גם את הגדיל, באופן שהפתיל יהי'
יותר משני שלישי, ושלוש אינו יכול
להגדיל את הגדיל באופן שיהי' יותר
משלישי.

מנחות: ציצית י'.

לשון הגמרא של נוי תכלת שלישי גדיל ושני
שלישי פתיל, ודברי הרמב"ם בענין אם זה
דין רק בהתכלת או האם בכל חוטי הציצית
וכמשמעות דברי רש"י.

מנחות: ציצית, י"א.

דעת רש"י שהגדיל צריך להיות באורך שני

בענין אם כשעושים רק חוטי לבן צריכים ד' חוטיין (כי צריכים חוטי לבן במקום התכלת) או האם מספיק בב'.

מנחות: ציצית, א'.

חומש: פר' שלח, ונתנו על ציצת הכנף פתיל תכלת (ט"ו, ל"ח).

דעת רש"י שצריכים להטיל את החוט לבן לתוך הכנף לפני שמטילין את החוטי תכלת, והחולקים עליו.

מנחות: ציצית, ג'.

דעת השיטה מקובצת שיעשה חוליא שלימה של לבן ורק אח"כ חוליא שני של תכלת. ודעת הרמב"ם שבתוך החוליא הראשונה יעשה קודם כריכה של לבן ושוב כריכה של תכלת.

מנחות: ציצית, ג' (קטע אחרון).

ה. דיני הטלית

הקושיא איך שייך לומר בכלאים בציצית עדל"ת הלא המצוה של ציצית היא רק בהחוטיין ואילו האיסור של כלאים כולל גם את הטלית.

יבמות א': ס"ה (קטע "ובחידושי הגרש"ש" ולהלן שם), ס"ז סק"ג (קטע "והנה עי' בהגרש"ש").

כתובות ב': תקכ"ה סק"ד סק"ה.

חומש: פר' שלח, ועשו להם ציצת (ט"ו, ל"ח) [ג] (קטע "ובחידושי הגרש"ש" ולהלן שם).

בענין אם מצות ציצית היא רק ללבוש את הציצית א"נ להטיל את הציצית על הטלית (ועי' בזה לעיל בסק"ב), או האם גם לבישת הטלית א"נ מה שהטלית קשורה להציצית, היא חלק מהמצוה, וגם הטלית נחשבת חלק מהחפצא של מצוה (והקושיא שהובאה להלן בסמוך כאן נוקטת כהצד הראשון).

יבמות א': ס"ה.

כתובות ב': תקכ"ד.

חומש: פר' שלח, ועשו להם ציצת (ט"ו, ל"ח) [ג].

בענין אם גם טלית נאה נחשב הידור בהמצוה, או האם רק ציצית נאין.

יבמות א': ס"ה (קטע "וע"ע בשבת").

חומש: פר' שלח, ועשו להם ציצת (ט"ו, ל"ח) [ג] (קטע "וע"ע בשבת").

בענין בגד שהוא בעל שלש כנפות.

זבחים ב': ר"ו (קטע "מיהו יש להעיר"), רט"ו.

בענין מה שהנקב בהכנף צריך להיות מרוחק מהשפה לא פחות מקשר אגודל ולא יותר מג' אצבעות, ושם הבגד מקופל אין מתחשבים עם מה שנתקצר ע"ז אלא מודדים כאילו הי' נפשט.

זבחים ב': ר"ה (קטע ראשון).

בענין אם מותר לעשות תשמיש מגונה או תשמיש הדיוט עם טלית גדול וכן עם טלית קטן שבלו.

יבמות א': ס"ה.

חומש: פר' שלח, ועשו להם ציצת (ט"ו, ל"ח) [ג].

ו. דיני הלבישה

דברי הב"י שאפילו אם נהנה מהלבישה אבל בשביל חיוב ציצית צריכים שעיקר הבאת הבגד תהי' לשם הנאת הלבישה.

יבמות א': ס"א (קטע "מיהו כהדרך הזה"), ס"ד (קטע "ע"ע בב"י בסי").

חומש: פר' שלח, ועשו להם ציצת (ט"ו, ל"ח) [ד] סק"ב (קטע "וע"ע בב"י באו"ח סי" וקטע אחרון).

דברי הב"י שלא נהגו להטיל ציצית בגלימות כי לבישה לשם כבוד אינה נחשבת הנאת כיסוי.

יבמות א': ס"ד (קטע "וע"ע בב"י שם" וקטע אחרון).

חומש: פר' שלח, ועשו להם ציצת (ט"ו, ל"ח) [ד] סק"ב (קטע "וע"ע בב"י שם" וקטע אחרון).

הסוכרים שיש חיוב ציצית על לבישה גם בלי שום הנאה.

יבמות א': ס"ב בההערה, ס"ד.

חומש: פרי' שלח, ועשו להם ציצת (ט"ו, ל"ח) [ד] סק"ב.

דברי הביאור הלכה שלבישת טלית בשעה שעולה לתורה לשעה קלה לשם כבוד התורה אינה חייבת בציצית, ושוה להציור של מוכרי כסות דפטורים.

יבמות א': ס"ד (קטע "ועיין עוד בביאור הלכה" וקטע אחרון).

חומש: פרי' שלח, ועשו להם ציצת (ט"ו, ל"ח) [ד] סק"ב (קטע "ועיין עוד בביאור הלכה" וקטע אחרון).

בענין אם יש חיוב ציצית כשהוא לובש לבישה שאינה כדרך בני אדם.

חומש: פרי' שלח, ועשו להם ציצת (ט"ו, ל"ח) [ה] סק"א (קטע אחרון).

בענין אם יש חיוב ציצית בהעלאה.

יבמות א': ס"ג.

חומש: פרי' שלח, ועשו להם ציצת (ט"ו, ל"ח) [ד] סק"א.

בענין אם יש חיוב של ציצית בהצעה.

יבמות א': ס"ג.

חומש: פרי' שלח, ועשו להם ציצת (ט"ו, ל"ח) [ד] סק"א.

שלפי המ"ד שסובר שמצות צריכות כוונה אם לבש ציצית בלי להתכוין לצאת ידי המצוה הרי הוא כהולך בלי ציצית ועובר על המצות עשה.

יבמות א': ס"ד (קטע "ועיין עוד בביאור הלכה").

חומש: פרי' שלח, ועשו להם ציצת (ט"ו, ל"ח) [ד] סק"ב (קטע "ועיין עוד בביאור הלכה").

בענין אם צריכים לעשות עיטוף, ואיך עושים עיטוף.

חומש: פרי' שלח, ועשו להם ציצת (ט"ו, ל"ח) [ה].

ז. כלאים בציצית

קושיית הריטב"א למה לא ילפינן מההיקש של ציצית לכלאים שנשים חייבות בציצית כמו שהן חייבות על כלאים.

קידושין ב': ת"ד (קטע "ויש ליישב").

בענין למה כלאים בציצית נחשב ציור של כלאים לפי הרא"ש, הלא הרא"ש סובר שבשביל כלאים צריכים ב' תכיפות וקשר (אבל לפי הרמב"ם סגי בתכיפה אחת וקשר).

יבמות א': פ"ז.

שיטת הראשונים בענין ההיתר לעשות חוטי לבן צמר לבגד של פשתן וחוטי לבן פשתן לבגד של צמר.

יבמות א': ע"א.

כתובות ב': תק"כ סק"א.

הסוכרים שצריכים אי אפשר לקיים שניהם רק בשאר ציורים של עדל"ת אבל לא בכלאים בציצית כי כלאים בציצית הותר.

יבמות א': ס"ח, ע' סק"ג.

כתובות ב': תק"כ סק"ג.

שיטת ר"ת שכלאים בציצית הותר אפילו בלילה אע"פ שאינו מקיים אז מצות ציצית, וכן אפילו לנשים אע"פ שאינן מצוות במצות ציצית.

יבמות א': מ"ה סק"ג סק"ד, ע' סק"ד, ע"א.

כתובות ב': תק"כ סק"ד.

הדרך שמצות ציצית בבגד מסוים יכולה לרחות כמה איסורים נפרדים של כלאים שיש באותו בגד כיון שכולם הם משם אחד, וממילא מותר ללבוש בגד שיש בו כמה פעמים האיסור של כלאים אע"פ שקיים רק מצוה אחת של ציצית.

יבמות א': ס"ז סק"ג (קטע "גם י"ל").

כתובות ב': תקכ"ה סק"ה.

הקושיא למה צריכים לכלאים בציצית

להדין של עשה דוחה לא תעשה, תיפוק לי משום שמצות לאו ליהנות ניתנו.

יבמות א': ס"ב (קטע אחרון), ס"ה (קטע אחרון), ס"ו.

חומש: פרי שלח, ועשו להם ציצת (ט"ו, ל"ח) [ג] (קטע אחרון).

הקושיא איך שייך לומר בכלאים בציצית עדל"ת הלא המצוה של ציצית היא רק בהחוטין ואילו האיסור של כלאים כולל גם את הטלית.

יבמות א': ס"ה (קטע "ובחידושי הגרש"ש" ולהלן שם), ס"ז סק"ג (קטע "והנה עי' בהגרש"ש").

כתובות ב': תקכ"ה סק"ד סק"ה.

חומש: פרי שלח, ועשו להם ציצת (ט"ו, ל"ח) [ג] (קטע "ובחידושי הגרש"ש" ולהלן שם).

קושיית הגרש"ש איך מותר ללבוש כלאים בציצית בבגד שהוא יותר גדול מהשיעור של מצות ציצית, הלא בהוספה יש הוספה של איסור כלאים בלי הוספה של מצות ציצית.

יבמות א': ס"ז סק"ג (קטע "והנה עי' בהגרש"ש").

כתובות ב': תקכ"ד, תקכ"ה סק"ד וסק"ה.

צלפחד

שהי' בן כ' בצאתו ממצרים.

ב"ב ב': פרק יש נוחלין י"ט סק"ו (קטע אחרון).

חומש: פרי פנחס, לאלה תחלק הארץ בנחלה וגו' (כ"ו, נ"ג) (קטע אחרון).

בענין מה שלצלפחד לא הי' חלק בארץ.

ב"ב ב': פרק יש נוחלין י"ט סק"ו (קטע אחרון).

חומש: פרי פנחס, לאלה תחלק הארץ בנחלה וגו' (כ"ו, נ"ג) (קטע אחרון).

צמיד פתיל

שצמיד פתיל צריך להיות כלי.

זבחים א': צ"ד.

שצמיד פתיל צריך להיות דבוק בטיט.

זבחים א': צ"ד.

בענין שני השיעורים של ביטול צמיד פתיל: השיעור של נפחת רובו, והשיעור של נפחת כמוציא זיתים.

זבחים א': צ"ד.

צער

בענין צער בעלי חיים, עי' בקובץ בעלי חיים.

בענין אם המזיק אחראי על צערו של הניזק גם היכא שלא הי' להניזק להצטער או האם אומרים שכיון שלא הי' לו להניזק להצטער א"כ איהו ציער לנפשי.

ב"ק ב': קצ"ב (קטע ראשון וקטע "ועיין במסכת") ובהערה שם.

ב"ב א': י"ח סק"א (קטע "גם יש לפקפק").

אבות: ק"פ.

שיטת הרמב"ם שתשלומי נזק וצער ובושת הרי הם בגדר קנס.

ב"ק א': ס"א (קטע "והנה עיין בפ"ה" ולהלן שם), ע"א.

ב"ק ב': קס"ח.

סנהדרין: י"ט.

המחלוקת אם החובל חייב לשלם גם עבור צער הנמשך אחרי ההכאה.

כתובות ב': תקי"ז.

ב"ק ב': קמ"ז.

הדרך שיסוד המחלוקת הנ"ל היא באם הצער הנמשך נחשב כגוף חדש של צער, והרי המעשה חבלה הי' רק בגדר גורם בעלמא להצער ההוא, או האם הצער הנמשך נחשב בגדר המשכו של הצער הראשון.

כתובות ב': תקי"ז (קטע "ובסברת").

ב"ק ב': קמ"ז (קטע "ובסברת").

דהוי "ממונא", ולשון רש"י בכתובות שהלכתא גמירי לה דהוי "רגל".

כתובות ב': תקל"ט.

ב"ק א': רי"ז, רס"א (קטע "ג").

בענין אם מה שקובע את השם של צרורות וכחו הוא מה ששבירת הכלי הי' ע"י כחו ולא גופו, או האם הקובע הוא מה שהפקעת השויות של הכלי היתה ע"י כחו ולא גופו.

ב"ק א': רנ"א, רנ"ב.

בענין אם החצי נזק של צרורות הוא סוג חדש של ח"נ, או האם התורה אמרה שבציור זה של רגל ישלם את החצי נזק שקרן משלם.

ב"ק א': רנ"ה סק"א.

הדרך שצרורות דרגל אינם אורחיהו גמור. כתובות ב': תקל"ט.

ב"ק א': רי"ז, רס"א (קטע "ג").

ביאור השאלה אם חצי נזק צרורות מגופו משלם או מן העלי' משלם.

ב"ק א': מ"ג, רנ"ה סק"א, רס"ד* סק"א סק"ג, של"ח סק"א סק"ב.

שיטת רש"י שצרורות פטור מלשלם כופר.

ב"ק א': מ"א (קטע "הנה לפי מה").

ב. ציורים שונים

בענין שני דפים ודרסה על העליון ונשבר התחתון, האם זה נחשב היזיקא דגופה או האם זה נחשב צרורות.

ב"ק א': ר"נ (קטע "ברם"), רנ"ב סק"ב (קטע "ולא עוד").

בענין היכא שאחזה אבן בפ"י והזיקה בה, האם זה נחשב היזיקא דגופה או האם זה נחשב צרורות.

ב"ק א': ר"נ.

גדר כח כחו וגדר כח שני.

ב"ק א': רנ"ג.

בענין הטילה גללים.

ב"ק א': ל"ב, מ"ד (קטע "ועיין בלשון"), הסוגיא של אשו משום חציו י"ט.

בענין אם החובל חייב על צער שכל עיקרו מתחיל רק אחרי שעת ההכאה.

כתובות ב': תקי"ז (קטע "ברם לכאורה").

ב"ק ב': קמ"ז (קטע "ברם לכאורה").

הדרך שתשלומי בושת הם רק על מה שהוא מתבייש ממה שהלה הכהו ומחזיקו כפחות ערך, אבל הבושה שהוא מתבייש מחמת חסרון האבר הרי היא בכלל צער ולא בכלל בושת.

כתובות ב': תקי"ז (קטע "וע"ע ב"ד פ"ה").

ב"ק ב': קמ"ז (קטע "וע"ע ב"ד פ"ה").

דברי הב"י שאומן שהקזו דם וחלה אין האומן חייב לשלם לו צער חליו.

כתובות ב': תקי"ז (קטע אחרון).

ב"ק ב': קמ"ז (קטע אחרון).

בענין שומת צער.

ב"ק ב': קמ"ח, קע"ב.

דרכו של הדברי יחזקאל שהחובל של נזק ושבת בעבד כנעני הרי הם חיובים ישירים להאדון, אבל החיובים של ריפוי וצער הרי הם חיובים להעבד רק שמה שקנה עבד קנה רבו.

גיטין: פרק המביא גט שפ"ב* (קטע "והדברי יחזקאל").

שיטת הראב"ד שבאונס, הבת עצמה מקבלת את הצער ולא האב.

כתובות ב': תקי"ט.

צרורות

א. כללי

ב. ציורים שונים

ג. צרורות בציורים של משונה (קרן), והעדאה, ויש הנאה להזיקה (שן)

א. כללי

לשון הגמ' בנוגע להתשלומין של חצי נזק בהציור של צרורות שהלכתא גמירי לה

רביע נזק: א', כי דינו של קרן הוא לשלם חצי ממה שרגל צריך לשלם, ב', שגם בקרן נאמר הלכה למ"מ שמשלם רק חצי ממה שמשלם כשמוזיק בגופו. והסברות לומר דמשלם חצי נזק: א', כי כל צרורות הם תולדה דרגל, ב', כי דינו של קרן הוא לשלם חצי מהנזק ולא חצי ממה שרגל משלם.

ב"ק א': רנ"ה סק"א בההערה השני', סק"ב בההערה הראשונה. סק"ג סק"ד.

בענין השאלה אם יש העדאה לצרורות או לא.

ב"ק א': רנ"ה סק"ב - סק"ד, רנ"ו*, רס"א.

בענין הציור של "שני (בצרורות) ואייעד".

ב"ק א': רנ"ה סק"ד סק"ה, רס"ד.

בענין אם כוונת הצד של אין העדאה לצרורות בהציור של שני ואייעד היא שמתחילה לא נעשית העדאה, או האם שפיר נעשית העדאה רק שלבחר דאייעד חל גם על הנזק שלם הוזה ההלכה שמורידה לחצי נזק.

ב"ק א': רנ"ה סק"ה.

בענין צרורות של שן

ב"ק א': מ"ד.

בענין היכא שבהמה אחת דחפה את חבירתה ונפלה לגינה, האם הנופלת נחשבת הבהמה שמזקת, או האם היא נחשבת בגדר הצרורות של הדוחפת.

ב"ק א': תשי"ח.

בענין התיזה ברה"ר והזיקה.

ב"ק א': רנ"ה סק"א (קטע "והנה להלן ברף י"ט) סק"ג (קטע "והנה עיין בראב"ד" וקטע "וע"ע לקמן").

בענין התיזה ברה"ר והזיקה ברה"י.

ב"ק א': ע"ט סק"א סק"ב, רנ"ב סק"ג, רס"א, רס"ב, רס"ד* סק"ח סקי"א - סקי"ג, רס"ט סק"א סק"ב, רצ"ד, תשי"ח.

ג. צרורות בציורים של משונה (קרן), והעדאה, ויש הנאה להזיקה (שן)

בענין השאלה אם יש שינוי לצרורות לרביע נזק או לא.

ב"ק א': מ"א (קטע "והנה לפי מה שכתבנו שמצד"), מ"ד (קטע ראשון ולהלן שם), רנ"ה סק"א - סק"ג, רנ"ז*, רנ"ח, רנ"ט, ר"ס, רס"א, רס"ד* סק"ד, הסוגיא של אשו משום חציו י"ג, תשי"ח.

הסברות לומר שצרורות של קרן משלם